

УДК: 378.146

Л. П. Максимова

ЕФЕКТИВНІСТЬ МОДЕЛІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті подано зміст педагогічного експерименту щодо перевірки ефективності моделі забезпечення якості професійної підготовки майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій; представлена модель, критерії для перевірки її ефективності, отримані результати, описані методами описової та математичної статистики (метод Персона).

Ключові слова: експериментальна перевірка; модель професійної підготовки.

У сучасному динамічному світі іншою стала не тільки потреба у фахівця економічного профілю, а і вимоги до якості їх підготовки. Нові вимоги до майбутніх економістів орієнтовані на: забезпечення готовності до самостійного рішення професійних практичних завдань і здатності до творчої діяльності на робочому місці; формування потреби у підвищенні рівня знань та кваліфікації; безперервної самоосвіти; уміння працювати в колективі і керувати ним; уміння працювати з сучасною обчислювальною технікою та використовувати новітні інформаційні технології у професійній діяльності.

Дослідженню проблеми забезпечення якості професійної підготовки студентів економічних спеціальностей та використання інформаційних технологій у професійній підготовці економістів, формування їх інформаційної компетентності останні роки приділяється значна увага науковців (І. С. Аветісової, Є. А. Іванченко, Н. М. Болюбаш, О. М. Гончарової, Ю. А. Вериги, С. М. Кустовського, В. Ю. Стрельнікова, Л. І. Нічуговської, Н. Ю. Олійника, Т. Б. Поясок, Л. О. Савчук, Л. Л. Філіппової та інших). Тематика досліджень сучасних науковців є досить широкою, але означена проблема не повністю досліджена і є актуальною.

Метою статті є висвітлення експериментальної перевірки моделі забезпечення якості професійної

підготовки майбутніх економістів у вищих навчальних закладах засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Вивчення теоретичних аспектів забезпечення якості професійної підготовки майбутніх економістів, проведена на *підготовчому етапі* педагогічного експерименту, показало, що їх фахова підготовка у вищому навчальному закладі: повинна відповідати та своєчасно коригуватись відповідно до вимог суспільства; будуватись на основі органічного поєднання інноваційних підходів до навчання, які базуються на принципах і методах активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів із класичними методами викладання; складатись із навчального і науково-дослідницького процесів; об'єднувати фундаментальну підготовку із вузькопрофільною спеціалізацією; будуватись на балансі теоретичних і прикладних аспектів навчання.

Констатувальний етап експерименту (2008-2009 рр.) був спрямований на: визначення вимог роботодавців до рівня професійної підготовки майбутніх економістів; встановлення фактичного рівня їх професійної підготовки у вищих навчальних закладах; володіння студентами професійними вміннями і навичками в умовах існуючої традиційної системи навчання та відповідність їх вимогам роботодавців.

Результати підготовчого та констатувального етапів експерименту дозво-

лили попередньо розробити структуру інформаційно-навчального середовища вищого навчального закладу (ІНС ВНЗ), визначити педагогічні функції його складових. ІНС ВНЗ складається із внутрішньої (електронні навчально-методичні комплекси з навчальних дисциплін, електронна бібліотека, програмні продукти загального та професійного призначення для навчання та науково-дослідницької роботи, програмні продукти для комп'ютерного тестування знань студентів та роботи викладачів, сайт, інформаційна система адміністративно-організаційного управління) та зовнішньої (ресурси освітніх порталів та мережі WWW) частин.

Враховуючи наукові дослідження Є. А. Іванченко (Іванченко Є. А., 2008), Н. М. Жукович-Дородних (Жукович-Дородних Н. М., 2009) були обґрунтовані педагогічні умови ефективної роботи середовища. До них віднесені: педагогічна наступність етапів професійної підготовки засобами ІНС; професійна спрямованість ресурсів ІНС; творчий стиль педагогічної діяльності викладачів; педагогічний моніторинг професійної підготовки фахівців; забезпечення мотивації студентів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності, виховання потреби до постійного самовдосконалення та навчання протягом життя.

Спираючись на підхід, заснований на системі компетенцій майбутнього економіста, для оцінки рівня та якісних змін їх професійної підготовки засобами ІНС ВНЗ, виділено критерії, які характеризуються сукупністю показників, кожний з яких описує найбільш суттєві і необхідні прояви рівня професійної підготовки майбутнього економіста засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а саме: критерій практично-професійної спрямованості, функціонально-компетентнісний, ціннісно-орієнтаційний, інформаційно-інтерактивний критерії. Рівні готовності

майбутніх економістів до професійної діяльності нами визначені як: високий або творчий; достатній або продуктивний; задовільний або репродуктивний.

Розглядаючи інформаційно-навчальне середовище як підтримку в рамках традиційних методів історично складеної системи навчання, коли його ресурси виступають як засіб інтенсифікації навчального процесу і джерело додаткових знань та як основу для самостійного навчання, що існує в рамках педагогічної системи вищого навчального закладу, спираючись на наукові праці В. О. Бикової (Бикова В. О., 2012), О. П. Мещанінова (Мещанінов О. П., 2005) розроблена модель професійної підготовки майбутніх економістів засобами інформаційно-навчального середовища, представлена на рис.1.

Формувальний етап експерименту (основний вид дослідження, 2009-2012 рр.) проводився з метою перевірки ефективності розробленої моделі за виділеними критеріями. У ході формувального експерименту відбувалося дослідження впливу на якість підготовки майбутніх фахівців ІНС в експериментальних групах, корегування його структурних елементів. Результати формувального експерименту засвідчили ефективність розробленої моделі.

Контрольний етап експерименту (2012-2013 рр.) включав повторну перевірку та узагальнення отриманих результатів. Для проведення формувального таконтрольного етапів експерименту було виділено контрольну та експериментальну групи студентів 4 курсу напрямів підготовки «Облік і аудит», «Економіка підприємства», «Фінанси і кредит» та 5 курсу спеціальностей «Облік і аудит», «Економіка підприємства», «Фінанси і кредит» за спеціалізованою програмою «Фінансовий менеджмент».

Формувальний та контрольний етапи експерименту проводилися у реальних умовах навчально-виховного процесу.

На етапі контрольного експерименту оцінка рівня професійної підготовки

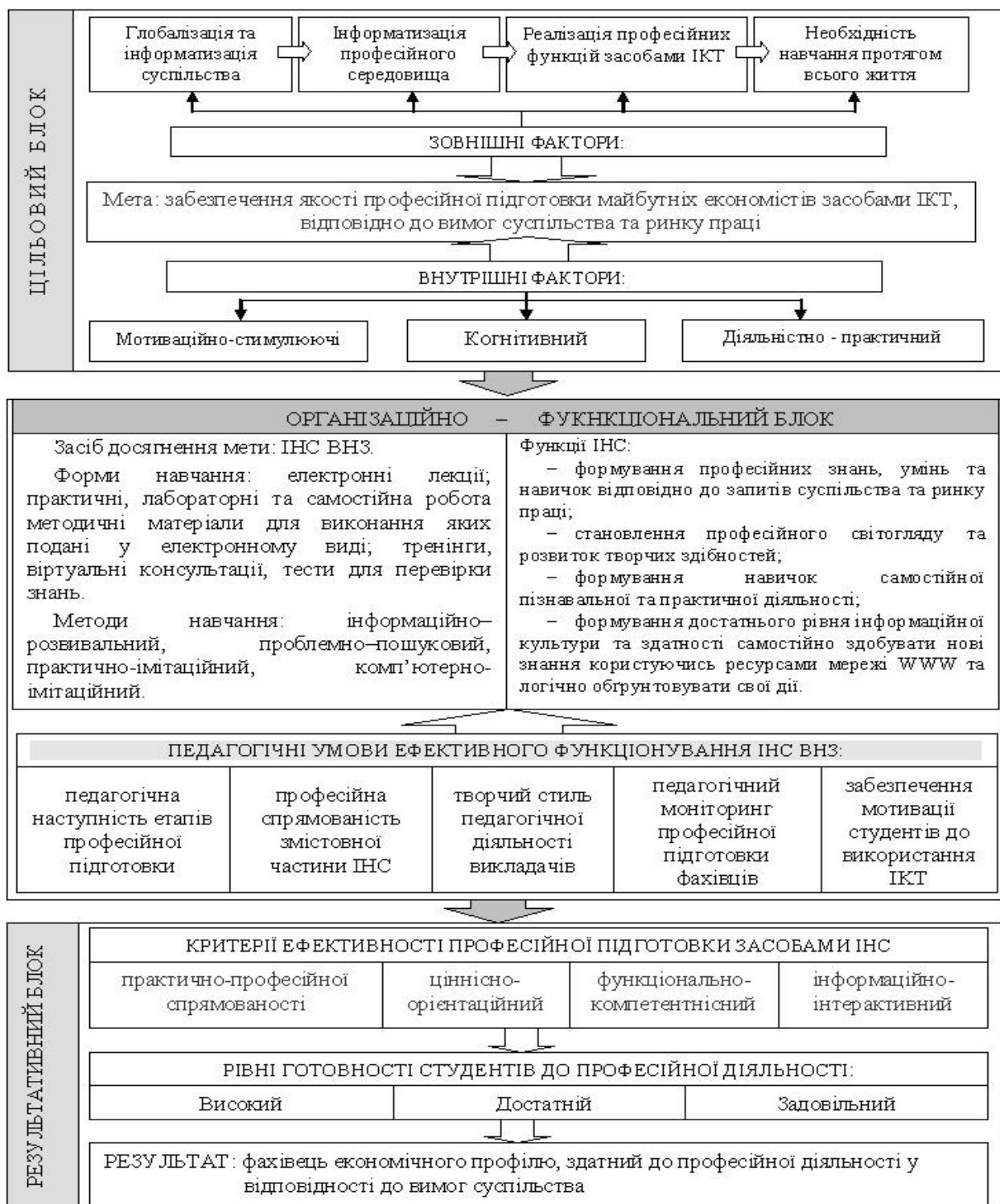

Рис. 1. Модель професійної підготовки майбутніх економістів в умовах ІНС ВНЗ

майбутніх економістів проводилося за допомогою діагностичних методик за функціонально-компетентнісним (контрольні роботи (рішення практичних завдань трьох рівнів складності)), практично-професійної спрямованості (тестування), ціннісно-орієнтаційним (анкетування), інформаційно-інтерактив-

ним (розв’язання ситуаційних завдань) критеріями.

Для компактного опису отриманих даних були використані: методи описової статистики (опис результатів за допомогою агрегованих показників і графіків); емпіричне дослідження, проведене незалежно за кожним із

висунутих критеріїв ефективності у межах однієї поставленої задачі. Для аналізу отриманих даних при емпіричному дослідженні був використаний статистичний критерій - критерій χ^2 (критерій Пірсона).

Результати дослідження на початок контрольного етапу експерименту показали, що рівень готовності до професійної діяльності студентів експериментальних (ЕГ) і контрольних груп (КГ) істотно не відрізнявся (табл. 1), що із достовірністю 95% підтверджено розрахунком значення (критерію Пірсона), критичне значення якого для нашого дослідження складає 5,99.

Вимірювання та фіксування результатів на кінець контрольного експерименту

показав, що відсоток студентів експериментальних груп із творчим та продуктивним рівнями готовності до професійної діяльності перевищує відсоток студентів контрольних груп: за функціонально-компетентнісний критерієм на 9,6 та 18,6% відповідно; за критерієм практично-професійної спрямованості на 7,6 та 13,2%; за ціннісно-орієнтаційним критерієм на 9 та 5,8%; за інформаційно-інтерактивним критерієм на 12,5 та 6,5%. Відсоток студентів рівень готовності яких до професійної діяльності характеризується як задовільний (репродуктивний) у експериментальних групах за всіма критеріями нижче ніж у контрольних групах (табл. 2).

Таблиця 1
Результати вимірювання рівнів готовності майбутніх економістів до професійної діяльності (на початок контрольного експерименту) (у %)

Рівні сформованості / критерій, група	функціонально – компетентнісний критерій		критерій практично – професійної спрямованості		ціннісно – орієнтаційний критерій		інформаційно – інтерактивний критерій	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Високий	1,4	2,0	8,2	7,4	12,9	14,2	15,6	15,5
Достатній	38,1	34,5	30,6	30,4	45,6	48,0	46,9	48,0
Задовільний	60,5	63,5	61,2	62,2	41,5	37,8	37,4	36,5
Значення χ^2	0,57		0,06		0,43		0,034	

Таблиця 2
Результати вимірювання рівнів готовності майбутніх економістів до професійної діяльності (на кінець контрольного експерименту) (у %)

Рівні сформованості значення χ^2 / критерій, група	функціонально-компетентнісний критерій		критерій практично-професійної спрямованості		ціннісно-орієнтаційний критерій		інформаційно-інтерактивний критерій	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Високий	15,6	6,1	21,8	14,2	28,6	19,6	30,6	18,2
Достатній	59,9	41,2	54,4	41,2	56,5	50,7	59,2	52,7
Задовільний	24,5	52,7	37,8	25,2	15,0	29,7	10,2	29,1
Значення χ^2	26,45		8,8		10,12		18,51	

Отримані результати із достовірністю 95% підтверджені розрахунком значення (критерію Пірсона), яке за всіма критеріями перевищує як своє критичне значення (5,99) так і відповідне значення на початок експерименту.

Одержаними кількісними та якісними результатами доведено, що під час експерименту у студентів експериментальних груп порівняно з контрольними відбулися істотні позитивні зміни у рівні професійної підготовки, що підтверджено із вірогідністю 95% розрахунками за допомогою методу Персона (критерій).

Отже, результати експериментального дослідження підтвердили ефективність розробленої моделі забезпечення якості професійної підготовки майбутніх економістів профілю засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Література

1. Бикова В. О. Модель управління процесом формування конкурентоспроможного фахівця в умовах диверсифікації освіти / В. О. Бикова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – 2012. – Вип. 27. – С. 102–107.

2. Жукович-Дородних Н. М. Педагогічні умови формування професійних умінь студентів економічних спеціальностей ВНЗ I-II рівня акредитації / Н. М. Жукович-Дородних // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2009. – Вип. 3. – С. 80–84.

3. Іванченко Є. А. Методика оцінювання компетентності економіста в системі інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів : навч.-метод. посібн. / Є. А. Іванченко. – Одеса: Поліграф, 2008. – 130 с.

4. Мещанінов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: [монографія] / О. П. Мещанінов. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2005. – 460 с.

Л. П. Максимова

ЭФФЕКТИВНОСТЬ МОДЕЛИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ЭКОНОМИСТОВ СРЕДСТВАМИ ИНФОРМАЦИОННО-КОМУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

В статье представлено содержание педагогического эксперимента по проверке эффективности модели обеспечения качества профессиональной подготовки будущих экономистов средствами информационно-коммуникационных технологий; представлена модель, критерии для проверки ее эффективности, полученные результаты, описаны методами описательной и математической статистики (методом Персона).

Ключевые слова: экспериментальная проверка; модель профессиональной подготовки.

L. Maksymova

THE EFFICIENCY OF THE MODEL OF PROVIDING THE QUALITY OF ASSURANCE TRAINING FOR FUTURE ECONOMISTS BY MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

The article deals with the content of teaching experiment (establishing, molding and controlling) to verify the effectiveness of the model quality assurance of training future economists by means of information and communication technologies. It is also provided the author's model developed from the standpoint of the systematic, student-centered, active and competent approach, the criteria for assessing the effectiveness of quality changes for future training of economists.

In the experimental groups, the educational process at the test phase of the experiment was carried out in the traditional way, using the resources of information and learning environment of higher education; vocational training in control groups was done by the traditional way. During the formative stage of the experimental work it was conducted the testing model of training future specialists economics under conditions of information-learning environment. In step control experiment assessing the level of professional training of economists conducted by means of diagnostic techniques for functional and competency (test papers – the solution of practical problems of three levels of difficulty), practical and professional orientation (testing), value-orientation (questionnaire), information and interactive (solve situational problems) criteria. The results were described by means of descriptive and mathematical statistics method (Person). Calculation method of reliability Person 95%, based on the overlap or differences in the characteristics

of the experimental and control groups makes it possible to confirm or refute the effectiveness of the developed model.

Keywords: *experimental verification; model training.*

Рецензенти:

Поясок Т. Б. – д.пед.н., проф.,

Шишко А. В. – к.пед. н., доц.

Стаття надійшла до редакції 11.12.2013